

Ирина Кикић

О ПОМОРАНЦАМА
И ХЛЕБУ

РАДИО-ДРАМА

ИРИНА КИКИЋ, рођена 31. децембра 1973. у Београду. Дипломирала на Факултету драмских уметности у Београду, на Катедри за драматургију 1997, где исте године започиње последипломске студије на одсеку Театрологија.

Ради као кустос Музеја позоришне уметности Србије.

Радио драма *О њоморанцама и хлебу* настала је као испитни рад на трећој години студија; преведена је на италијански, а на енглеском језику је објављена у *Serbian Literary Magazine*, No. 5-6, september-december, 1997.

Ирина КИКИЋ

О ПОМОРАНѢАМА И ХЛЕБУ
РАДИО-ДРАМА

ГЛАСОВИ

ПИКОЛИНА, двадесет година

СИЊОРА, дама у најлепшим годинама

БИЦИКЛИСТА, шездесет година

ВОЈНИК, седамнаест година

ГЛАС, педесет година

КЕЛНЕРИЦА, двадесет пет година

ПОЛИЦАЈАЦ, тридесет година

ДЕТЕ, пет година

Догађа се 1994. године

Чује се брундање мојора “фиће”, шкрија расклимајаних седшија, сјењање волана и злокобно жргољење хладњака. Сву ову буку надјачава хистеричан смех две женске особе. Овај смех се у неколико махова примирује и прелази у гошово задовољно клиберење, а онда се изнова разбуктава пројраћен звуцима ударања шаком по волану, командној шабли или коленима. Звук ушњања мојора да пређе неку прејреку надјачава смех. Смех се умирује, праћен загрињавањем и шмркањем. Једна особа почиње дуго и суво да кашље. Чује се баји ударања шаком по жрудима.

ПИКОЛИНА: Хајде, “фићо”, потегни, молим те. Можеш ти то. Види тамо, ено га бетон.

СИЊОРА: Пиколина...
(Прасне у смех)

ПИКОЛИНА: Сињора, с њим само треба лепо. И он има душу. Фино га замолите...

СИЊОРА: Само да опет не оједни, чујеш ли како гргољи у хладњаку.

Прасак.

ПИКОЛИНА: Ја ћу да га напојим, само ви седите.

СИЊОРА: Хоћеш да ти помогнем?

ПИКОЛИНА: Не треба, хвала. Могу сама. А и блато је до чланака, боље да не излазите.
(Кашље)

СИЊОРА: Огрни се. Чујеш ли како кашљеш?

ПИКОЛИНА: (Унуирашњи монолог)
Реците, госпођо Х... Ђавола ћу да будем госпођа! Реците, госпођице... Нећу ја никада ништа никоме о овоме говорити. Једу ми се поморанце! Једу ми се поморанце! Госпођа је италијанска грофица, поштени писац и новинар који свету преноси праву истину о српском народу... Да, да, праву правцату истину. Та нису је цабе прозвали Контеса Национале. Она, знате, још, доноси и лекове и другу хуманитарну помоћ, а ја сам јој преводилац. Ах, па ја само делујем тако младолико, заиста говорим италијански... Buongiorno... Buona sera... Они немају добројутро... Једу ми се поморанце! Једу ми

се поморанџе! Кад сам била мала хтела сам да будем писац кад порастем. А кад сам била велика хтела сам да сам цркла још кад сам била мала. Једу ми се поморанџе! Добро, могу и мандарине. Могу и јабуке или обичне шљиве, али ако бих могла да се истуширам то би ми баш одговарало зато што смрдим као твор. Један сат по поноћи. Требало би да ускоро избијемо на Модричу, онда коридор. До јутра смо у Београду. Модрича – оптима. Јадна си ми ти оптима. Него кад ја дођем кући, па кад се заврши овај рат, па кад напишем роман. Мали, танак, оштар као бритва... Учи, учи, Пиколина. Све је то за ђака.

СИЊОРА: Пиколина, да ниси заспала?

ПИКОЛИНА: Не, Сињора. Сасвим сам будна. Чекам да се вода сасвим охлади па да доспем и ово што нам је остало. Ако хоћете, сипаћу одмах.

СИЊОРА: Први следећи град је Модрича?

ПИКОЛИНА: Нема шта друго да буде.

СИЊОРА: Тражићемо тамо да нам неко замени тај хладњак.

ПИКОЛИНА: Сињора, да ли вас икада напушта оптимизам? Ко ће у два по поноћи да нам мења хладњак?

СИЊОРА: Добри људи, драга моја. Добри људи.

ПИКОЛИНА: Хајде, погураћу. Никад се нећемо ишчупати из ове каљуге.

ПРЕЛАЗ

СИЊОРА: Срећа да је јака месечина. Слабо видим. Нису моје очи више за овакве напоре.

ПИКОЛИНА: Сињора, можда би требало да негде успут преноћимо.

СИЊОРА: Ни говора. Већ прекосутра, право с аеродрома идем на састанак у једну болницу. Сећаш се Мићице из Книнске болнице?

- ПИКОЛИНА: Одакле је Мићица?
- СИЊОРА: Мићица? Није знао да ми каже. Питам га како је код тебе кући, мислим рећи ће ми имамо краву, и коку, знаћу бар да ли је са села или из града...
- ПИКОЛИНА: А он?
- СИЊОРА: Каже теча стално виче на тетку, али је лепше него овде.
- ПИКОЛИНА: Пиле мало.
- СИЊОРА: Родитељи су му погинули, тетка и теча немају пара да га лече. Мислим да сам нашла лекара који ће га оперисати бесплатно.
- ПИКОЛИНА: Али ако ће већ да га оперише бесплатно, зар не може да разуме и да нисте стигли у планирано време.
- СИЊОРА: Кога је молити, није га љутити. Да ли си видела Мићидине окице? Ако не могу свима, морам да помогнем барем некоме од њих. Они нису никоме ништа згрешили.
- ПИКОЛИНА: Сињора, преморени сте.
- СИЊОРА: Можда, али ја могу да се одморим други пут, а Мићица мора да буде оперисан што пре. Нема стајања. Погледај, Пиколина, шта има с те твоје стране.
- ПИКОЛИНА: Ништа, Сињора. Као ни са ваше. Боже, погледајте, Сињора! Како монструозно делују она врата. Видите, од читаве куће, доле код оне гомиле земље, видите, тамо где се пут прекида, остала су да стоје само улазна врата. Како ли су то извели?
- СИЊОРА: Гранате. Можда је неко касније рашчишћавао.
- ПИКОЛИНА: Шта му је па остало да рашчишћава? Пре бих рекла да је минирана.
- СИЊОРА: Није минирана. Видиш, она тамо је минирана, и она тамо, и читав онај ред што смо малочас прошли. Остаје димњак у средини кад је минирана. Ово су гранате. Код мина остане димњак. Погледај, видиш тамо, оно је била двоспратница. Остао је димњак и по један шпорет у приземљу и на сваком спрату.
- ПИКОЛИНА: Је л' се сећате да кад сам први пут преводила за вас како нисам имала појма која је разлика. "Толико и толико

кућа је уништено.”, а да л’ је мина или је граната, на исто изађе. Мислила сам да је све то од бомбардовања, тек после схватим: какво црно бомбардовање кад тога није ни било... Све се ово мозззе и са земље. Сад могу да пишеш тројезични речник ратне терминологије.

СИЊОРА: За ову кућу би морала да уведеш нови термин.

ПИКОЛИНА: *(Унућрашњи монолоџ)*
Кућа разарана са нарочитом пажњом, готово уметнички рад непознатог креатора који је успео да комбинованом техником минирања и гранатирања, вероватно и накнадног допаљивања, учини да од једног топлог породичног дома остану само улазна врата. Боже ми опрости, с чим ја терам шегу!

СИЊОРА: Могли бисмо да станемо. Сасвим сам се укочила.

ПИКОЛИНА: Како хоћете. Чини ми се да је мирно, мада би ваљало да потражимо неког да питамо где смо.

СИЊОРА: Ово није Модрича.

ПИКОЛИНА: И ви сте приметили?

СИЊОРА: Није Модрича баш оволико... има гдегод да је нешто остало и читаво. А и поправљали су је. Није она овако гадно изгледала ни кад сам ја први пут овуда пролазила, а камоли сада.

ПИКОЛИНА: Није, није Модрича...

СИЊОРА: Није Модрича.

ПИКОЛИНА: А да је нису у међувремену...

СИЊОРА: Да смо се сетиле да понесемо транзистор. Бар бисмо неке вести слушале.

ПИКОЛИНА: Не мислите, ваљда, да би на вестима јављали о новим нападима?

СИЊОРА: Чуло би се, некако. Можда и јесте Модрича, али смо ушле с неке друге стране.

ПИКОЛИНА: У праву сте. Ово је ту негде. Само бих ја волела да нам је и мапа ту негде. Па да се ми лепо нађемо прво на мапи, а онда и овако уживо.

- СИЊОРА: Ех, сад и ти много тражиш. Дали су нам дозволу за кретање, дали нам да купимо бензин, добили смо и кантицу за воду, возимо љуту машину...
- ПИКОЛИНА: *(Имитира дубоки мушки глас)*
“Наши ће ти рећи. Питај наше. Шта шта ће ти мапа, кад си међ’ својима!” Где сте, ехеј, наши! Да вас питам нешто!
- СИЊОРА: Да ли се сећаш да ли смо прошли поред неког саобраћајног знака?
- ПИКОЛИНА: Јесмо, како да нисмо.
- СИЊОРА: Шта је писало? Нисам видела.
- ПИКОЛИНА: Ратна зона.
- СИЊОРА: То пише свуда! Ја помислила – да није неки путоказ?
- ПИКОЛИНА: Није, није... Не брините. Нема тога по Босни. А и шта ће нам, кад смо међ’ својима.
- СИЊОРА: Пиколина, погледај. Је ли оно одсјај од месечине или неко светло?
- ПИКОЛИНА: Где то, сињора?
- СИЊОРА: Видиш тамо, лево од оног спаљеног камиона.
- ПИКОЛИНА: Мислите код оне куће што су јој остале завесе? То се завесе беласају. Сабласно. Сва сам се најежила.
- СИЊОРА: Не, не то. Погледај, још доле, ниже. Видиш где је пало оно дрво?
- ПИКОЛИНА: Видим, али не видим иза. Бојим се да се попнем на браник, провалиће се.
- СИЊОРА: Оно је батеријска лампа.
- ПИКОЛИНА: Нешто се брзо помера.
- СИЊОРА: Јесте светлост, није одблесак.
- ПИКОЛИНА: Много се брзо помера.
- СИЊОРА: Брже ће стићи, ако брже иде.
- ПИКОЛИНА: Сињора, како изгледа светлећа ракета док вам се приближава.
- СИЊОРА: То је бициклиста. Чујеш како окреће педале. Ти си се уплашила?

- ПИКОЛИНА: Нисам. Покушала сам да будем духовита.
- СИЊОРА: Мора да си уморна, Пиколина. Возимо већ дванаест сати. Бледа си.
- ПИКОЛИНА: Ја сам увек бледа. То је мој аристократски београдски тен. Ништа ви не брините.
- СИЊОРА: Жао ми је, дете, што се оволико мучиш. Да сам знала да ћемо на крају завршити у позајмљеном “фићи”, без мапе, без радија... Камо среће да ти мајка није ни дозволила да идеш.
- ПИКОЛИНА: Шта ту она има да ми дозвољава. Као да бих је и питала.
- СИЊОРА: Немој тако, знаш ли колико се она сада секира.
- ПИКОЛИНА: Сињора, рекла сам вам да морам и хоћу да идем. Ово је једини начин да будем корисна. Тамо бих се повоздан излежавала и слушала како смо ми ратом ометена генерација. Осим тога, већа је могућност да ме у сред среде Београда унакази неки психопата него да ми се са вама нешто деси. Ово је једини начин да будем жива.
- СИЊОРА: Обећавам ти, Пиколина, чим стигнемо, сређујем ти папире и водим те код мене у Италију. Потребан ти је одмор.
- ПИКОЛИНА: Сињора, оде нам бициклиста. Скренуо је ка оној кући само са вратима.
- СИЊОРА: Вичи га. Вичи, он ће нам рећи где смо.
- ПИКОЛИНА: Господине, господине! Добра ноћ, господине!
- ПИКОЛИНА: Ти јеси господин. Мора да си господин и да ме нећеш опендречити по глави зато што сам ти рекла “Господине”. Молим те. Молим те. Молим те. Ти си један фини случајни пролазник и не силујеш ни италијанске грофице, ни младе београдске преводилице. Молим те.
- БИЦИКЛИСТА: Добро јутро, ћеро. Поранила си. Отварам тек у шест.
- ПИКОЛИНА: Добро јутро.
- БИЦИКЛИСТА: Видим ниси овдашња.
- ПИКОЛИНА: Не, нисам. Само сам у пролазу.
- БИЦИКЛИСТА: Па свратила на доручак. Фино, фино. Само си много поранила, ћеро. Тек у шест. А најбоља пекара с ове стране Дрине. Него ме ова брава мучи. Заглавило се

нешто... Ни да макне. Бојим се, кључ ће да ми се по-
ломи. Де, подржи ми ти мало, можда брже отворимо
заједно... Онда ћу ти одмах напећи врућег хлеба... Мора
да си гладна. Види каква си жгољава! Од кад ниси јела?
Реци, немој да се стидиш, наши смо.

*Чује се како се кључ с муком окреће у брави, њуцкећање нагорелоꝑ дрвеша
и ѡрасак враћа која се сцројошићавају на земљу.*

БИЦИКЛИСТА: Пуче, мајку му његову. Пуче, шта сад да почнем?

ПИКОЛИНА: Господине... Не бих желела да будем неучтива... Не
знам... Мислим...

БИЦИКЛИСТА: А је л' ти журиш негде?

ПИКОЛИНА: Онако... И журим и не журим. Заправо не знам да нађем
пут.

БИЦИКЛИСТА: А где си пошла?

ПИКОЛИНА: У Београд. Ја сам из Београда.

БИЦИКЛИСТА: Е, јеси блесава! У Београд! Еј, младости, младости...
Никад краја шали. У Београд... Добра ти је та. Него,
дете... Кад си већ залудна, бил' ти овде мало поседела,
да причуваш радњу док ја одем до куће да донесем чекић
да оправим браву. Бојим се, свакаког света има. Неко
треба да уђе да полуца или однесе...

(Шајћом)

Има пуно војске, наоколо. Ђаво ће их знати шта раде
овуда. Слуते, на зло!

ПИКОЛИНА: Извините, али ја заиста идем у Београд. Хтела сам да
вас питам за пут.

БИЦИКЛИСТА: Мора да си много гладна. Брзо ћу ја. Седи, чувај радњу,
никога не пуштај и не причај ни са ким. Рек'о сам ти,
разних има, вуцарају се наоколо к'о глуве кучке.

ПИКОЛИНА: Господине, станите...

БИЦИКЛИСТА: *(Довикује)*

Онда ћу да ти напечем хлеба. Можеш и мајци да по-
несеш. Мора да је и она гладна.

ПИКОЛИНА: *(Унућрашњи монолог)*

Могуће и да јесте. Само ако јесте ићи ће у самопослугу,
а неће да седи на згаришту најбоље пекаре с ове стране
Дрине и да се распитује где је Београд... Боже Господе!

Звук корака који се ѓриближавају.

СИЊОРА: Пиколина, је ли све у реду?

ПИКОЛИНА: Јесте, не брините.

СИЊОРА: Шта је било са оним човеком? Где оде?

ПИКОЛИНА: Оде да донесе чекић да поправи врата... А онда ће да нам испече врућ хлеб за доручак. Ово је знате најбоља пекара с ове стране Дрине... Само ми се чини да он још увек није приметио да је изгорела. Ја треба да причувам, да неко нешто не украде.

Пауза.

СИЊОРА: Хајдемо у кола, Пиколина.

ПРЕЛАЗ

ПИКОЛИНА: *(Унуѓрашњи монолог)*
Шта нам се догодило? Шта нам се догодило? Можда ја нисам нормална? Можда сам ја истриповала да су куће спаљене, да су села сравњена са земљом, да градови зјапе разваљени. Можда сад једем врућ хлеб у најбољој пекари с ове стране Дрине, а да то и не знам. Какве фразе! Драги посетиоци, са ваше леве стране можете видети шуму догорелу до пањева. Црну земљу, почадилу, влажну од кише која не пљушти. Што би и пљуштала, тога има само по филмовима. Овде, драги посетиоци, ми имамо само ретке капљице које вам парају кожу, ако промолите нос напоље и, наравно, праве блато. Са ваше десне стране, нешто мање занимљив приказ. Град, варошица... Ко ће га знати? Ја не знам, јер ја овде никад нисам била пре рата, а сад му је мало промењен лични опис. Може да буде и село, али ја то не знам, вероватно смо учили из географије, али ја тога дана нисам била у школи. Лепо. Лепо, драга моја. Баш учествујеш у болу свога напаћеног народа. Дакле, драги моји, потпуно незанимљив приказ: лобање избијених зуба, повађених очију, почупане косе, коже састругане са костију... Зјапе, поштовани посетиоци, зјапе, на знају шта их је снашло и ћуте, покриле се ушима. К'о веле, пусти, чек' да видимо шта још може да

нам се догоди?. . Ако и говоре нешто, не чује се, јер ветар шиба кроз њих... А свака од тих згранутих лобања је донедавно бивала карактерисана на следећи начин: три спрата, двеста шездесет квадрата, подно грејање, плафонско осветљење, степениште у дуборезу, дрвенарија од, па сад неко фенси дрво, не знам ни ја које... Како поетично. Ја ћу да пишем љубиће у розе- златном повезу, намењене искључиво америчким домаћицама. Баби леди Дијане има да отмам хлеб из руку, како ћу да их пишем! Како? Како? Како? Боље да спавам. Спавај. Спавај. Нема спавња.

(Крај унутрашњег монолога)

Сињора, а шта су вама рекла ваша деца кад сте решили да идете у Крајину?

- СИЊОРА: Мислиш, први пут, или сада?
- ПИКОЛИНА: Мислим, уопште. Шта вам они кажу? Ви ово не морате да радите.
- СИЊОРА: Кажу да сам лујка. Додуше, мислим да се поносе.
- ПИКОЛИНА: Имају киме.
- СИЊОРА: Они имају своје животе, каријере. То су већ одрасли људи. Боје се да ми се нешто не догоди.
- ПИКОЛИНА: А ви се не бојите?
- СИЊОРА: Чега да се бојим?
- ПИКОЛИНА: Свега овога?
- СИЊОРА: Мислим да радим праву ствар.
- ПИКОЛИНА: Како знате?
- СИЊОРА: Преда мном се сва врата отварају. Да не радим праву ствар, нешто би ме већ зауставило.
- ПИКОЛИНА: Је л' можемо да станемо?
- СИЊОРА: Овде?
- ПИКОЛИНА: Да, пишки ми се.
- СИЊОРА: Пиколина, па што ниси раније рекла.

Звук кочења аутомобила, њовлачења ручне кочице. Пауза. Одјекне дуљ рафал из аутомајског оружја, а за њим још неколико истих њаквих.

- ПИКОЛИНА: Ако немате ништа против... ја бих ту поред кола.

СИЊОРА: Само ти иди.

Звук неколико експлозија. Звук рајсфелилуса и шушкање одеће.

ПИКОЛИНА: Извините што ја овако...

СИЊОРА: Пиколина, не буди дете.

Звук ѿшикења.

ПИКОЛИНА: Ево, готово.

Звук рајсфелилуса и шушкање одеће.

СИЊОРА: Пошто је ово већ четврта Модрича, шта мислиш куда би требало сада да кренемо?

ПИКОЛИНА: Пета, Сињора. Четврта је била она с пекаром.

СИЊОРА: Можеш ли да одредиш одакле допире пуцњава? Мени се чини с десна.

ПИКОЛИНА: Мени се чини и с десна и с лева.

СИЊОРА: Да не одјекује? Ено тамо нека висока зграда. Читава фасада јој је срушена. Можда је ехо.

ПИКОЛИНА: Можда је и свадба негде у близини, па се кум мало распојасао. Знате, то је код нас обичај.

СИЊОРА: Возимо право овим путем док не наиђемо на контролни пункт. Ја мислим да је то једино решење.

ПИКОЛИНА: Јуриш!

ПРЕЛАЗ

ПИКОЛИНА: Сињора, контролни пункт!

СИЊОРА: Коначно!

ПИКОЛИНА: Дајте ми ваш пасош, дозволе су код мене. Хвала милом Богу.

ПИКОЛИНА: Добра ноћ.

ВОЈНИК: Добро вече. Које сте вас две?

ПИКОЛИНА: Госпођа је италијанска грофица, писац и новинар, ја за њу преводим. Ево вам папира, ту је њен пасош... .

- ВОЈНИК: Чекај, сестро... Је л' знаш ти гдје си ти?
- ПИКОЛИНА: Не знам.
- ВОЈНИК: Па видим да не знаш.
- ПИКОЛИНА: Ми, у ствари, и нисмо сигурне да је баш ово прави пут. Додуше ноћ је. Ни једна ни друга нисмо овуда пролазиле ноћу. Можда, нисмо ни дању... Не знам.
- ВОЈНИК: Видим да не знаш. А гдје сте се запутиле?
- ПИКОЛИНА: У Београд.
- ВОЈНИК: За Београд?
- ПИКОЛИНА: У Београд.
- ВОЈНИК: Е, па, није ти овуда за Београд.
- ПИКОЛИНА: Није?
- ВОЈНИК: Није.
- Звуци неколико јаких дејтонација.*
- ПИКОЛИНА: А куда јесте за Београд?
- ВОЈНИК: Да се вратите тридесет километара овим путем којим сте дошле. Има тамо град. Модрича. Избићете, кажу, има кафана. "Код Микија" се зове. Онда на коридор. Даље, ваљда, знаш. И вас две саме, овим "фићом" за Београд?
- ПИКОЛИНА: До јутра, ето нас у Београду.
- ВОЈНИК: Па, како сте кренуле... Хајд' срећан вам пут.
- ПИКОЛИНА: Срећан останак... И срећно.
- ВОЈНИК: Бог чува луде и пијане. Сједај и вози! Вози, кад ти говорим.
- ПИКОЛИНА: Извини, хтела сам још да питам...
- ВОЈНИК: Нисам ли ти рекао рекао да возиш?
- ПИКОЛИНА: Куда смо овим путем пошле?
- ВОЈНИК: За Београд нисте сигурно. Бјежи.
- ПИКОЛИНА: Идем, идем... У здравље.
- ВОЈНИК: Губи се. Живље. Без задржавања на рампи.

*Јак шум који се прећивара у звук веома убрзано̄ куцања срца.
У еху одзивања мушкӣ глас доцирајући.*

ГЛАС: Језик је систем знакова који је (говорно и писано) средство општења, споразумевања међу људима... Одређену језичку заједницу чине сви они људи који у својој свести и у своме говору имају заједничке све делове једног језичког система... Јужнословенску језичку групу... Српскохрватски или хрватскосрпски језик... Постоје штокавска наречја екавског, (и)јекавског и икавског изговора. Одличан, пет, седи...

ПРЕЛАЗ

ПИКОЛИНА: *(Пева)*
 Gaudeamus igitur, iuvenesdum sumus
 Gaudeamus igitur, iuvenesdum sumus
 Post iucundam, iuventutem
 Post molesdam, senectutem
 Nos habebit humus

СИЊОРА: Браво! Браво! Видиш да знаш да певаш.

ПИКОЛИНА: Где знам да певам? Појма немам. Ово су нас удресирали у гимназији. Да знате како је ружна зграда моје гимназије. Нека бивша основна школа, све се распада. С једне стране пијаца, с друге стане Пицин парк. То је место где се окупљају проститутке. И поред, аутобуска и железничка станица. А ми унутра певамо на латинском. Не знам ни зашто сам се тога сетила. Није битно.

СИЊОРА: Је ли, је л' оно промаче неки војник.

ПИКОЛИНА: Није, није Сињора. Учинило вам се.

СИЊОРА: Није ми се учинило. Ено доле, тројица се смандрљаше у јарак.

ПИКОЛИНА: То су сенке, Сињора. Уморни сте.

СИЊОРА: Нешто си ми се ти умусила. Да ти онај војник на контролном пункту није рекао нешто ружно?

ПИКОЛИНА: Није. Шта би ми рекао ружно?

- СИЊОРА: Не знам. Војска уме да буде проста. Могао је да буде пијан. У сваком случају, с ким год да разговараш, ма где и ма у којој ситуацији, не смеш да заборавиш на то да си ти дама. И увек и од свакога мораш да захтеваш да се према теби опходи као према дами. Хтели – не хтели, људи на то аутоматски пристају. И они најдрскији. Збуне се и не могу д не буду учтиви и предусретљиви. Је ли ти то јасно?
- ПИКОЛИНА: Јасно, Сињора.
- СИЊОРА: Леп момчић. Може твој вршњак да буде.
- ПИКОЛИНА: Можда је и малђи.
- СИЊОРА: Како су овдашњи момци високи и кршни! Сваки пут кад видим неког таквог дође ми да га питам, па добро, дете, чиме су те хранили кад си толики израстао. Је ли и твој дечко тако висок?
- ПИКОЛИНА: Одакле мени дечко?
- СИЊОРА: Шта је било са оним што си ми га помињла прошли пут? Мислила сам да ти је то дечко.
- ПИКОЛИНА: И ја сам мислила, Сињора, само изгледа да он није.
- СИЊОРА: Чиме се он бави?
- ПИКОЛИНА: Ничим. Планира да оде из земље, кобајаги студира и пљује по свему. А талентован дечко, нема шта, само што непрекидно понавља да је њега рат упропастио.
- СИЊОРА: Био је мобилисан?
- ПИКОЛИНА: Он? Ни у сну. Он је један од оних што вичу War in Bosnia, War in Bosnia, а направи скандал кад у кући нема кикирикија. Маните га, Сињора, нек' иде бестрага.
- СИЊОРА: Извини што сам питала. Уосталом, сасвим је сигурно да нису баш сви такви.
- ПИКОЛИНА: У Београду? Дајте да не причамо о томе, спопадне ме мука и кад помислим.
- СИЊОРА: Знаш шта ћемо нас две сад да урадимо?
- ПИКОЛИНА: Шта?
- СИЊОРА: Идемо на кафу.

- ПИКОЛИНА: Где идемо?!?
- СИЊОРА: На кафу. Препознајем пут. По оној развалини доле. Подсећа ме на Мики Мауса због оне три рупе. Оне две у празно су као уши, а ова црна са зидом у позадини је као нос. Као да је неко намерно правео.
- ПИКОЛИНА: Кафана “Код Микија”. Боже, мислим да је ово Модрича!
- СИЊОРА: Одмах иза Микија, излазимо на раскрсницу.
- ПИКОЛИНА: Стварно раскрсница. Сињора, ви сте невероватни. Ено је и стрелица: Модрича – два километра.
- СИЊОРА: И, ево је кафана.
- ПИКОЛИНА: Мислите да је паметно да улазимо у ово доба ноћи?
- СИЊОРА: Пиколина, малочас сам ти објаснила.
- ПИКОЛИНА: Нисам сигурна да та логика важи и за овдашњи менталитет.
- СИЊОРА: Мила, то је проблем твоје несигурности, а не туђег простаклука! Додај ми торбицу, хоћу да поправам руж.

ПРЕЛАЗ

Звук композиције “Мој је њајџа злочинац из рајџа” ауџора Баје Малоџ Книнице. Чује се ломљава чаша и дуџ рафал из ауџомајџскоџ оружја. Усклици одобравања и оџеџнуџи звиждуци који имају џенденцију да џроџраџе рџџам музике. Сва ова бука се сџиџшава и џреџџвара у звук убрзаноџ дисања и снажних оџџкуцаја срца. У еху, Пиколинин џлас реџиџијује “Gaudeamus”.

- ПИКОЛИНА: Изволите, седите, Сињора.
- СИЊОРА: Хвала.
- ПИКОЛИНА: Ви ћете само кафу?
- СИЊОРА: Да, дуплу. Хвала.
- КЕЛНЕРИЦА: Храну не служимо.
- ПИКОЛИНА: Никакав проблем. Ми бисмо само две кафе, молим вас. Дупле, ако може.
- КЕЛНЕРИЦА: Плаћа се у маркама.
- ПИКОЛИНА: Сињора, плаћа се у маркама. То изађе негде три марке.

- СИЊОРА: Нема проблема.
- Звук сувог кашља.*
- СИЊОРА: Пиколина, много кашљеш. Изгледа да си се ноћас прехладила.
- ПИКОЛИНА: Не, Сињора. Кашљем ја стално, само ноћас нисам имала времена. Сећате се како сам се заценила у оном блату?
- СИЊОРА: Идеш ти са мном у Италију. Идеш и нема говора. Много се напрежеш. Још и овај пут.
- ПИКОЛИНА: Ви мислите да је то тек тако? Шврћ, па у Италију.
- СИЊОРА: Кад си могла са мном преко Босне до Крајине и натраг, можеш и до Италије, а ако ти се прохте и не мораш натраг.
- ПИКОЛИНА: Сињора, лако је мени овде по Босни и Крајини... Али Италија... Прво, немам пара, а осим тога потребни су ми папири...
- СИЊОРА: Биће ми драго да будеш мој гост. Ред је и да ти се одужим за помоћ.
- ПИКОЛИНА: Сињора, хвала вам. Много вам хвала, али ја то не бих никако могла да прихватим... Колико пута треба да вам поновим да је мени част да вам помажем. Осим тога, цело ово наше путовање, све што сам видела... Помогло ми је да разумем, колико-толико шта се то догађа овом мом проклетом народу. Можда ћу једног лепог дана о томе и писати.
- КЕЛНЕРИЦА: Двије кафе.
- СИЊОРА: Grazie mille.
- ПИКОЛИНА: Хвала.
- КЕЛНЕРИЦА: Ова није наша?
- ПИКОЛИНА: Не, госпођа је Италијанка.
- КЕЛНЕРИЦА: Још се ја питам што се овако намазала! И шта ме гледа, коју мајчину?
- ПИКОЛИНА: Пита да ли сте странкиња.
- СИЊОРА: Да. Ја будем странкиња из Италију. Но, но, из Италијанска.
- ПИКОЛИНА: Из Италије.

- СИЊОРА: Странкиња из Италије. Пијем једна дупла кафа.
- КЕЛНЕРИЦА: Лепо, лепо. Странкиња из Италија. Да наплатим, ја.
- ПИКОЛИНА: Реците само.
- КЕЛНЕРИЦА: Тридесет марака.
- ПИКОЛИНА: Колико?
- КЕЛНЕРИЦА: Тридесет марака.
- СИЊОРА: У чему је проблем?
- ПИКОЛИНА: Сињора. Боже, мени је непријатно. Каже да су ове две кафе тридесет марака.
- СИЊОРА: Јеси ли добро прерачунала цену у динарима?
- ПИКОЛИНА: Тачно две марке и осамдесет пфенинга.
- СИЊОРА: Реци јој да ја за свој новац хоћу да имам одговарајућу услугу. Ове су шољице прљаве, кашичица за шећер је олизана, тражила сам дуплу кафу, а добила сам пола од једне, и – ако ми њен шеф потврди да то све кошта тридесет марака, нема никаквих проблема.
- КЕЛНЕРИЦА: Ова неће да плати?
- ПИКОЛИНА: Хоће, како да неће. Само тражи да види нашег шефа. Заиста, тридесет марака за две дупле кафе, мало је много.
- КЕЛНЕРИЦА: То је цена за странце.
- СИЊОРА: Ја хоћу да говорити са ваш шефа!
- КЕЛНЕРИЦА: Је ли? Ево, сад ће шеф.
- ПИКОЛИНА: Сињора, не знам. Можда је требало да јој платимо колико тражи. Направиће се велика непријатност. Знамо, заиста је много, али видите, отишла је код полицајца.
- СИЊОРА: Нема говора. Ја сам овамо дошла о свом трошку, не очекујем да ме ико финансира, не да ми нису нудили, већ зато што ја то нећу, али нисам дошла ни да ме пљачкају. Тачка.

ПРЕЛАЗ

- ПОЛИЦАЈАЦ: Италијанка, кажеш.
- КЕЛНЕРИЦА: Тако она мала каже. Она само ћути и стегла кесу.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Италијанка. Па шта ако је Италијанка? Шта зајебаваш жену?
- КЕЛНЕРИЦА: 'Ајде, ти си овде орган, иди тамо, нек ми плати кол'ко сам рекла.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Бјеж, остави ме се, жентурино!

ПРЕЛАЗ

- СИЊОРА: Лепа женица ова келнерица. Много лепа. Само грехота што се не негује. Могла би бар да скине бркове. Знам ли да ме је то највише запањило? Зар жене овде никад не скидају бркове?
- ПИКОЛИНА: Баш је њој сада до бркова. Видите да јој дете спава испод шанка, а вама је до бркова.
- СИЊОРА: Јадно дете.
- ПИКОЛИНА: Како неки живе, благо овом овде.

ПРЕЛАЗ

- КЕЛНЕРИЦА: Јако си ми ти мудро! Да с' ти прави пандур, још би се она питала да л' ће дупло да ми да. А вид' га шоњавог.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Море, коме ти то!?
- КЕЛНЕРИЦА: Теби! Коме? Неке тамо белосветске пушташ, уватио се за астал, дан-ноћ, дан-ноћ, боље да су те матери о сису објесили, него што ти дадоше тај пиштољ у руке. Чиме ја да храним ово дјете? Која си ми ти сила и снага?
- ПОЛИЦАЈАЦ: Да ти ја покажем и која сам сила и која сам снага.
- Звуци шамарања и ломљаве.*

КЕЛНЕРИЦА: Јест, јест. Мени ћеш да покажеш, а од оне тамо не умијеш пару да узмеш!

Дејшињи ѿлач.

ПИКОЛИНА: Сињора, не мешајте се. Сињора!

СИЊОРА: Стоп!

ПИКОЛИНА: Сињора!

СИЊОРА: Стоп! Стоп! Стоп!

Кафанска ѱалама нагло замре, чују се само музика и веома тшхи дејшињи јецаји.

ПОЛИЦАЈАЦ: Гаси музику!

Музика умукне. Завлада ѿојшуни тшајац.

ПОЛИЦАЈАЦ: Аусвајс, Италијано. И ти мала, дај личну карту.

ПИКОЛИНА: Хоће да провери наша документа, Сињора. Изволите, господине.

ПОЛИЦАЈАЦ: Која је ова?

ПИКОЛИНА: Пише вам, ту господине. Госпођа је италијанска ...

ПОЛИЦАЈАЦ: Шта ти мени “Пише ми овде”, одговарај на постављено питање!

ПИКОЛИНА: Госпођа је италијанска грофица...

ПОЛИЦАЈАЦ: Их, грофица?. .

ПИКОЛИНА: И новинарка.

ПОЛИЦАЈАЦ: Шпијун, мајку јој јебем!

СИЊОРА: Пиколина, нешто није у реду.

ПИКОЛИНА: Не све је уреду. Мало је попио.

ПОЛИЦАЈАЦ: Не шуруј! Ђубре издајничко.

ПИКОЛИНА: Верујте, господине. Ево имамо уредно издате дозволе за кретање на територији Републике Српске.

ПОЛИЦАЈАЦ: Куш. Шпрехензи дојч, Италијано?

СИЊОРА: Нон парло “дојч”, сињоре.

ПОЛИЦАЈАЦ: Немој ти мени ту. Шта је ово?

ПИКОЛИНА: Саобраћајна дозвола, господине.

- ПОЛИЦАЈАЦ: Ово је саобраћајна за “фићу”.
- ПИКОЛИНА: “Фићу” и возимо, господине. Ево, паркиран је испред, можете да погледате.
- СИЊОРА: Пиколина, шта није у реду?
- ПОЛИЦАЈАЦ: Ајде, лос, напоље. Да направим увиђај.
- ПИКОЛИНА: Мислим да не верује да путујемо “фићом”. Хоће да види кола. Нисмо платиле рачун.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Чујеш ти мене, кад кажем увиђај, онда увиђај, а после има да гледамо ко ће шта да плати!
- ПОЛИЦАЈАЦ: Музика!
- Звук два њуцња из њишићоља. Музика грмне изнова. Дејшњи јецаји се њојачавају.*
- ДЕТЕ: Тетка, тетка... То је она тета што је била код мене у болници.

ПРЕЛАЗ

- ПИКОЛИНА: Господине, наша кола су се покварила. Ова смо добили на послугу, од пријатеља у Книну.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Лос. Да видимо ми то ауто.
- ПИКОЛИНА: Ево, ово је “фића”.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Нисам сљеп. А која је ова, кажеш?
- ПИКОЛИНА: Госпођа је италијанска грофица...
- ПОЛИЦАЈАЦ: Грофица? Паз’ да није...
- ПИКОЛИНА: Погледајте у њеним исправама, ако мени не верујете.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Овдје пише рођена у Београду.
- ПИКОЛИНА: То је моја лична карта.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Овдје пише “фићо”.
- ПИКОЛИНА: То је саобраћајна дозвола за “фићу”.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Држављанин СРЈ, па још си из Београда?
- ПИКОЛИНА: Јесам.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ма шта ми наприча! Грофица па да се вози у оволишно ауто.

ПИКОЛИНА:

Ако не верујете ни исправама, позовите некога од ваших претпостављених. Морају бити обавештени о нашем проласку. Госпођа о сопственом трошку допрема велике количине лекова. Дужни смо да јој укажемо барем минимум поштовања.

ПОЛИЦАЈАЦ: Куш, ђубре лајаво. Куш. Је л' знаш ти, бре, да си ти странкиња у овој земљи, знаш ти да је ова жена странкиња у овој земљи, знаш ти да је ово ауто странкиња у овој земљи! Могу, бре, све да вас повешам овдје. Овдје сам ја власт! Ја сам власт! Мене има да питаш, а не још да ми причаш што ћу и како ћу са рођеном зззеном.

Звук рејетирања њишићоља.

СИЊОРА: Пиколина, реци му да спусти тон и пиштољ.

Звук отварања врата и ситних дечијих корака.

ДЕТЕ: Та је тета мени донела лијек, немој да је убијеш, молим те!

КЕЛНЕРИЦА: Мићице! Натраг!

СИЊОРА: Мићица!

ПИКОЛИНА: Мићице!

ДЕТЕ: Не дам ја тебе тето!

ПИКОЛИНА: Као што видите, госпођа грофица...

ПОЛИЦАЈАЦ: Која, бре, грофица?

ПИКОЛИНА: Ова овде, грофица.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ова, намазана?

ПИКОЛИНА: Да, господине, та грофица.

ПОЛИЦАЈАЦ: Ти оћеш да ми кажеш да се грофица, пардон, грофица Италијано, вози у овој канти? Чујеш, бре, ти дериште, или ово није грофица, или ово није "фићо"! Шта је? Шта бленеш у мене?

ПИКОЛИНА: Ово јесте "фића", а ово је грофица. Молим вас, пустите нас да платимо кафу и да идемо својим путем.

КЕЛНЕРИЦА: Контеса Национале. Позн'о Мићица.

ДЕТЕ: Не дам ја тебе, тето.

- СИЊОРА: Мићица, ти много добра сада. Не боли.
- ДЕТЕ: Боли, ал' проћ' ће.
- КЕЛНЕРИЦА: Видиш, зна и у шта је болестан.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Ја то само рутински проверавам. Ја знате и нисам полицајац. Преведи јој. Преведи јој. Сад јесам, али нисам био пре рата. Ја сам био конобар.
- СИЊОРА: Реци му да брука и срамоти своју земљу!
- ДЕТЕ: Уно, дуге, тре, кватро, ћинкве, сеи, сете, ото, нове, дјећи.
- СИЊОРА: Пиколина, објасни Мићици да ми морамо да идемо.
- ДЕТЕ: Тето, остани.
- СИЊОРА: Реци му да ћемо се брзо вратити.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Контеса, стани! *Ih bin kelner, garson*, пре рата. А сад, јебеш келнерај кад је рат. Сад ми жена ради. Дођ' се извини Контеси, кобило. Колке си јој паре тражила!
- СИЊОРА: Here you are, your thirty Deutsche marks.
- КЕЛНЕРИЦА: Таман, посла. Оппростите. Оппростите, ако икако можете, госпођо!
- ПОЛИЦАЈАЦ: Ништа марке, Најн марке, најн динари. Ја частим. Екскуз, пардон, пардон, екскуз, Контеса.
- СИЊОРА: Ово за тебе, Мићица.
- ДЕТЕ: Хвала, не треба.
- СИЊОРА: Узме, Мићица, после има кад му треба.
- КЕЛНЕРИЦА: Хвала, Контеса.
- СИЊОРА: Ти лепа жена, добра жена. Мора буде дама и мора чува Мићица.
- КЕЛНЕРИЦА: Хоћу, Контеса к'о очи у глави.
- СИЊОРА: Лепо спава Мићица. *Good night, officer*.
- КЕЛНЕРИЦА: Могле сте нешто да поједете. Да одспавате. Има доље, испод шанка мјеста. Дић' ћемо Мићицу, ил' мож'те скупа.
- ПИКОЛИНА: Госпођа мора да стигне у Београд до сутра ујутру. Хвала вам на понуди. Здраво, Мићице, хвала ти. Лаку ноћ.
- ПОЛИЦАЈАЦ: Довиђења. *Aufiderzen*, сињор Контеса.

Звук шрескања врашима аутомобила, паљење мошора и одлазак аутомобила.

ПОЛИЦАЈАЦ: Матере ти, је л' ово стварно Контеса Национале?

КЕЛНЕРИЦА: Главом и брадом. А ти хтео да је хапсиш.

ПОЛИЦАЈАЦ: Чуј, да хапсим. 'Нако, мало, да је поплашим.

ДЕТЕ: Е, будале.

ПРЕЛАЗ

Чује се брундање мошора "фиће" ситароџ преко десет година, шкрипа расклимајаних седишта, сипењање волана и злокобно зргољење хладњака. Све ову буку надјачава хисторичан смех две женске особе. Овај смех се у неколико махова примирује и прелази у збогово задовољно клиберење, а онда се изнова разбукијава пропраћен звуцима ударања шаком по волану, командној шабли или коленима. Звук ушњања мошора да пређе неку препреку надјачава смех. Смех се умирује, праћен зазрицавањем и шмркањем. Једна особа почиње дуго и суво да кашље. Чује се баи ударања шаком по плућима. Ови ударци се лагано прешајају у звук куцања на враша. Покрива га звук ошожаноџ, узнемиреноџ и испрекиданоџ дисања.

СИЊОРА: Пиколина! Пиколина! Је ли све уреду?

Сви праићећи звуци несјају. Звук шкрипушања посипеље услед наглог усјајања.

СИЊОРА: Пиколина! Је ли све у реду?

ПИКОЛИНА: Јесте, Сињора. Лоше сам сањала.

Звук босих ногу које шабанају преко собе. Ошварање враша.

ПИКОЛИНА: Ви сте већ устали? Жао ми је. Ја сам се успавала.

СИЊОРА: Нека, душице... Само се ти испавај. Потребан ти је одмор. Боље лези још мало. Ја идем, треба да предам чланак, да одем до фризера, после имам састанак у удружењу хемофиличара. Поподне можемо да свратимо до Мишице у болницу, а увече бисмо могле негде да изађемо. Волиш ли кинеску кухињу?

ПИКОЛИНА: Не баш.

- СИЊОРА: Онда ћемо смислити нешто друго. Боље се сад врати у кревет, и немој боса да ходаш, прехладићеш се.
- ПИКОЛИНА: Не, нећу, одмах ћу отићи да се обујем.
- СИЊОРА: За доручак имаш неколико врста кифли, црни хлеб, бели хлеб, хлеб са сусамом, ражани хлеб, хлеб од интегралног зрна, разне воћне јогурте, џем од јагода, малина, кестена и лубенице... Да, у вратима фрижидера ти је путер, има само две-три врсте сира... Нисам знала шта волиш, па сам покуповала насумице, шта ми је пало под руку.
- ПИКОЛИНА: Да немате можда неку поморанцу?
- СИЊОРА: Свакако, оне у мањој посуди су црвене, а ове друге су жуте. Хоћу да их све поједеш. Ево ти кључ. Овај је од капије, овај је од улазних врата – горња брава, овај је доња брава, а овај је за ону у средини. Јеси упамтила?
- ПИКОЛИНА: Јесам. Мислим да јесам.
- СИЊОРА: Пиколина, желела бих да ти кажем... Ако пожелиш да останеш овде, довољно је да ми то кажеш. Ти си интелигентна и способна девојка. Било би штета да то не искористиш. Немој погрешно да ме схватиш, али мој ти је савет да ипак останеш у својој земљи. Сумануто звучи, али то је привилегија. Ко остане причаће. Битно је сачувати здрав разум.
- ПИКОЛИНА: Сињора, лако је вама да тако говорите. Разумем шта сте хтели да кажете, али ваша адреса је, ипак, са ове стране границе.
- СИЊОРА: Битно је сачувати здрав разум. Не знам да ли сам ти раније причала моју причу о кључу. Са кључем у џепу у сваком кавезу можеш мирно да седиш. Знаш да је на теби да одлучиш кад ћеш изаћи. Ко има кључ, Пиколина, њему је свеједно с које стране браве се налази. А ти, мила, ти имаш кључ.
- ПИКОЛИНА: Хвала, Сињора. Врло сте љубазни.

КРАЈ